

SA EXAM PAPERS

YOUR LEADING PAST YEAR EXAM PAPER
PORTAL

Visit SA Exam Papers

www.saexampapers.co.za

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

XITSONGA: RIRIMI RA LE KAYA (HL)

PAPILA RA VUNHARHU (P3)

2021

TIMARAKA: 100

NKARHI: Tiawara ti $\frac{1}{2}$

Papila leri ri na tipheji ta 5.

SWITSUNDZUXO NA VUXOKOXOKO:

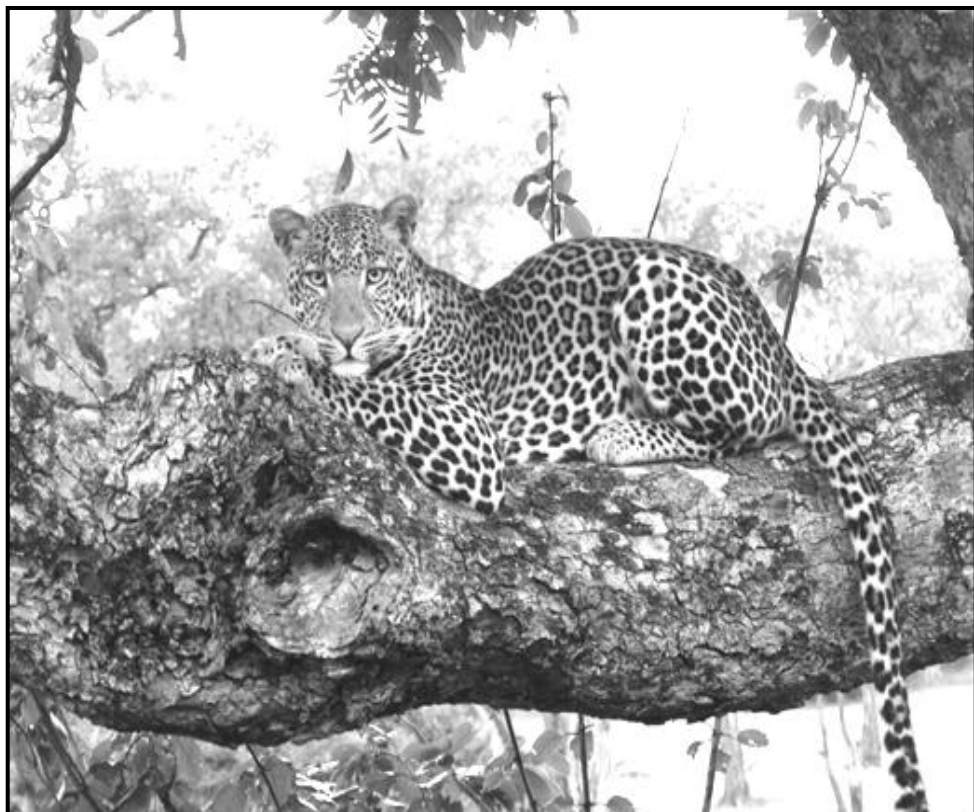
1. Papila leri ri avanyisiwile hi SWIYENGE SWIMBIRHI:
XIYENGE XA A: Xitsalwana (50)
XIYENGE XA B: Xitshuriwa xa xitsalwambiko (2 x 25) (50)
2. Hlamula xivutiso XIN'WE eka XIYENGE XA A na swivutiso SWIMBIRHI eka XIYENGE XA B.
3. Tsala hi ririmi leri u kamberiwaka hi rona.
4. Sungula XIYENGE XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. U fanele ku kunguhata (xikombiso: u nga tirhisa: mepe wa miehleketo/dayagiramu/chati ya nkholuko/marito ya nkoka, na swin'wana na swin'wana), hlela na ku hlayisisa ntirho wa wena. Nkunguhato wu fanele ku RHANGELA xitshuriwa.
6. Minkunguhato hinkwayo yi fanele ku kombisiwa hindlela leyi kombisaka leswaku i minkunguhato. U tsundzuxiwa ku ba nkhwati emakumu ka minkunguhato hinkwayo.
7. U tsundzuxiwa ku tiyisisa leswaku u tirhisa nkarhi hindlela leyi landzelaka:
XIYENGE XA A: Timinete ta 80
XIYENGE XA B: Timinete ta 70 (2 x 35)
8. Nombora tinhlamulo ta wena ku ya hilaha tinhlokomhaka ti nomboriweke hakona eka papila leri.
9. Nhlokomhaka a yi katsiwi eka nhlayo ya marito.
10. Tsala swi basa no vonaka.

XIYENGE XA A: XITSALWANA**XIVUTISO XA 1****SWILERISO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwana hi yona kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na marito ya le xikarhi ka 400–450.

- 1.1 Norho wolowo wu ndzi tsemile nhlana! [50]
- 1.2 Masipala wa wadi ya ka hina. [50]
- 1.3 Loko tiko ra Afrika-Dzonga a ri nga rhangeriwangi hi van'wana va varhangeri va vukungundzwana vutomi a byi ta nandziha. [50]
- 1.4 Vunene na vubihi bya timfanelo ta vana. [50]
- 1.5 Ku va vadyondzi va Giredi ya 12 va dyondzisiwa hi Muggivela na hi minkarhi ya tiholideyi i mhaka ya kahle. Pfumela kumbe u kaneta. [50]
- 1.6 Xiyaxiya swifaniso leswi landzelaka kutani u hlawula xin'we eka swona u tsala xitsalwana hi nhlokomhaka leyi u xi nyikeke yona.

1.6.1

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.kznwildlife.com]

[50]

1.6.2

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.beachfrontimages.com]

[50]

1.6.3

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.theguardian.com]

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A: 50

XIYENGE XA B: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO**XIVUTISO XA 2****SWILERISO:**

- Hlawula tinhlokomhaka TIMBIRHI ntsena leti u ti twisisaka swinene kutani u tsala switsalwambiko hi tona kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xin'wana na xin'wana xi fanele ku va na marito ya le xikarhi ka 180-200.
- Sungula nhlamulo yin'wana na yin'wana eka pheji yintshwa.

2.1 PAPILA RA XIMFUMO

Khampani ya switina ya n'wamabindzu wa le ndhawini ya ka n'wina yi nyika tibasari eka vadyondzi lava paseke kahle eka Giredi ya 12. Tsalela mufambisi wa khampani leyi papila u kombela ku pfuniwa hi basari leswaku u kota ku yisa tidyondzo ta wena emahlweni.

[25]**2.2 MATIMU YA MUFI**

Mufundhisi wa kereke ya n'wina u wile a lova loko a ri empfuxelelweni lowu a wu ri kona ekerekeni hi ku hela ka vhiki. Tsala matimu ya mufi lama nga ta hlayiwa hi siku ro n'wi heleketa endlwini ya yena yo hetelela.

[25]**2.3 NHLUTO**

Nyika nhluto wa tsalwa ra ntlangu lowu u nga tshama u wu hlaya.

[25]**2.4 MBULAVULO**

U mutshamaxitulu wa vandla ra vantshwa leri pfunetaka ku vona leswaku vana lava pfumalaka vatswari va hlayisekile emugangeni wa ka n'wina kutani mi kunguhatile ku va endlela nkhuvo loko lembe ri hela. Tsala mbulavulo lowu u nga ta wu hlaya hi siku leri.

[25]**2.5 AJENDA NA MAKANELWA**

Komiti ya vandla ra n'wina ra vadyondzi yi vile na nhlengeletano ya rendzo leri mi kunguhateke ku va na rona endzhaku ka loko mi kumile mbuyelo wa xikambelo xa n'wina hi Sunguti n'waxemu. Tanihi matsalana wa vandla leri, tsala ajenda na makanelwa ya nhlengeletano leyi.

[25]**2.6 ATIKILI YA PHEPHAHUNGU**

U muteki wa mahungu ya phephahungu ra Yingisani. Tsala atikili hi ntirho wa tiawadi ta vuyimbeleri lowu veke kona exifundzeni xa n'wina.

[25]**NTSENGO WA XIYENGE XA B:****50****NTSENGO WA TIMARAKA:****100**